

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 114/2019-59

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Martou Gahérovou, advokátska kancelária, Grösslingová 58, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 31/2011 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002) a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 270/2015 a v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 50/2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom

pod sp. zn. 6 C 31/2011 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002) porušené bolo.

2. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 31/2011 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002) v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 542/2015 z 15. marca 2016 porušené boli.

3. [REDAKOVANÉ] finančné zadost'učinenie nepriznáva.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 415,52 € (slovom štyristopätnásť eur a päťdesiatdva centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Marty Gahérovej, Grösslingová 58, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 114/2019-20 z 19. novembra 2019 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti namietaného porušenia jej základného práva

na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 31/2011 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002) (ďalej aj „napadnuté konanie“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 270/2015 a v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 50/2019 (ďalej aj „napadnuté odvolacie konanie“), ako aj v časti namietajúcej porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezů ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 542/2015 z 15. marca 2016 a postupom krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že napadnuté konanie, predmetom ktorého sú sťažovateľkou uplatnené nároky z titulu porušenia zmluvy o výkone správy uzatvorenej s Bytovým družstvom Bratislava III (ďalej len „žalovaný“), začalo na okresnom súde 21. októbra 2002 podaním žaloby. Sťažovateľka sa z dôvodu pretrvávajúcich prietáhov v konaní trikrát obrátila na ústavný súd so sťažnosťou namietajúcou zbytočné prietahy v napadnutom konaní. Ústavný súd nálezom sp. zn. IV. ÚS 43/06 z 20. apríla 2006, nálezom sp. zn. III. ÚS 92/2010 z 22. novembra 2011 a nálezom sp. zn. III. ÚS 542/2015 z 15. marca 2016 vyslovil porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote postupom okresného súdu v napadnutom konaní a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie.

3. Sťažovateľka opísala priebeh napadnutého konania od 28. októbra 2014, keď okresný súd rozhodol meritórnym rozsudkom, a konštatovala, že zbytočné prietahy v postupe okresného súdu spočívajú:

„... v robení neefektívnych, nehospodárnych a nekvalitných úkonov v období od vrátenia veci odvolacím súdom dňa 03.03.2017 do postúpenia veci odvolaciemu súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní dňa 25.02.2019, súd prvej inštancie vydal nekvalitný rozsudok... vo veci samej čo zadalo príčinu odvolacieho súdu na jeho zrušenie v zamietajúcej časti, neefektívnosť postupu okresného súdu je opísaná aj v odôvodnení

zrušujúceho rozhodnutia, keď súd prvej inštancie opomenul rozhodnúť o žalovanom príslušenstve, vo zvyšnej zamietajúcej časti neúplne a nedostatočne zistil skutkový stav veci a nevysporiadal sa so všetkými skutočnosťami, ktoré mali podstatný vplyv na rozhodnutie vo veci,

- v robení nehospodárnych úkonov keď súd 3x krát odročoval pojednávanie, ktoré sa vôbec nekonalo z dôvodov na strane súdu (14.12.2017, 25.01.2018, 08.03.2018);

- v pomalej, nesústredenej činnosti a v nekvalitných úkonoch, keď súd prvej inštancie odročoval pojednávanie bez vykonania dokazovania, podanie žalobkyne doručené súdu dňa 4.5.2017 a dňa 18.05.2017 doručoval žalovanej strane až na pojednávaní dňa 26.09.2017, o týchto podaniach súd rozhodol na tomto pojednávaní uznesením, tak že nepripustil zmenu žalobných petitov, napriek tomu pojednávanie odročil za účelom, aby sa žalovaný písomne vyjadril v lehote 30 dní k uvedeným podaniam, hoci tak mohol súd urobiť už pred štyrmi mesiacmi;

- v pomalom postupe pri doručovaní písomného vyhotovenia rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 19.4.2018, keď bol žalobkyni doručený až dňa 27.08.2018, tj. po viac ako štyroch mesiacoch od jeho vyhlásenia;

- v pomalom postupe a nečinnosti pri vykonávaní procesných úkonoch v súvislosti s podaným odvolaním sťažovateľky ako žalobkyne od 27.08.2018 do postúpenia veci odvolaciemu súdu dňa 25.02.2019, súdu prvej inštancie trvalo šesť mesiacov postúpenie veci odvolaciemu súdu.“

4. V postupe krajského súdu podľa sťažovateľky možno vidieť zbytočné prietahy v konaní „v jeho nečinnosti od 05.06.2015 do 24.01.2017, tj. od prvého napadnutia veci krajskému súdu do jeho rozhodnutia o podaných odvolaniach. Vec napadla druhý krát na odvolací súd dňa 26.02.2019 po sťažnosti sťažovateľky predsedovi krajského súdu, o podanom odvolaní sťažovateľky nie je zatiaľ rozhodnuté.“

5. Vzhľadom na skutočnosť, že postup okresného súdu v napadnutom konaní bol už predmetom posúdenia ústavného súdu v jeho predchádzajúcich troch nálezočoch, sťažovateľka touto ústavnou sťažnosťou „namieta jednak porušenie svojich práv konaním, resp. nekonaním súdu v čase od podania poslednej sťažnosti na Ústavný súd SR, t.j. od druhej polovice roku 2015 do súčasnosti a rovnako namieta absolútne neprijateľnú

celkovú dĺžku napadnutého súdneho konania 16 rokov a 6 mesiacov a do dnešného dňa bez právoplatného skončenia veci“.

6. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitost' veci, sťažovateľka je toho názoru, že prejednávaná vec po právnej ani skutkovej stránke nie je zložitá, a preto ňou nemožno ospravedlniť 16 rokov trvajúce konanie bez právoplatného meritórneho rozhodnutia. Podľa sťažovateľky *„rozhodovanie vo veciach výkonu správy patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, tak ako k tomu dospel aj ústavný súd vo svojich predchádzajúcich nálezoach v napadnutom konaní“.*

7. Sťažovateľka v závere konštatuje, že *„vzhľadom na doterajší neefektívny, neehospodárny, nesústredený a nečinný priebeh napadnutého konania, a tiež celkovú dĺžku napadnutého konania, ktoré dosiaľ nebolo právoplatne skončené ani po 16 rokoch a šiestich mesiacoch od jeho začatia... má zato, že v predmetnom konaní došlo opakovane k zbytočným prieťahom, ktoré neboli spôsobené zložitost'ou veci, ani správaním účastníkov konania, ale postupom Okresného súdu Bratislava III a tiež postupom Krajského súdu v Bratislave v napadnutom konaní, a teda bolo opakovane porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ktoré svojou intenzitou nadobudlo aj charakter porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy“.*

8. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti požaduje aj primerané finančné zadosťučinenie, priznanie ktorého odôvodnila týmito skutočnosťami:

„Sťažovateľka je viac ako 16 rokov vystavená právnej neistote, pretože predmet sporu má vplyv na práva, povinnosti a životné podmienky sťažovateľky ako členky družstva ako aj právnu istotu sťažovateľky ohľadom ďalšej správy jej majetku - bytu a podielu na nebytových priestoroch. Vec má pre sťažovateľku osobitný význam, nakoľko sa týka jej nehnuteľného majetku, ktorým si zabezpečuje svoje vlastné bývanie.

Sťažovateľka žalobu podávala ako 64 ročná v relatívne dobrom zdravotnom stave, teraz je vo veku 81 rokov a je osobou s nepriaznivým zdravotným stavom IV. stupeň odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, postup všeobecných súdov v napadnutom konaní

pociťuje ako krivdu, spáchanú na nej, ktorá je v rozpore so zásadami civilizovanej spoločnosti.

... S prihliadnutím na doterajšiu celkovú dĺžku napadnutého konania, ktorá už predstavuje 16 rokov a 6 mesiacov, čo považuje za absolútne neprimerané a s poukazom na... vysoký vek a nepriaznivý zdravotný stav sťažovateľky, naviac keď konanie nie je do dnešného dňa skončené a nie je ani predpoklad skončenia veci v krátkom čase, sťažovateľka žiada priznať... primerané finančné zadostučinenie v sume 10.000,- Eur; keďže má za to, že samotné deklarovanie porušenia základných práv podľa Ústavy SR a Dohovoru nemožno považovať za dostatočné.“

9. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol o porušení jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní, ako aj o porušení jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti ostatného nálezu ústavného súdu a postupom krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní, aby prikázal krajskému súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 50/2019 konať bez zbytočných prietáhov a priznal jej finančné zadostučinenie v sume 10 000 € a náhradu trov konania v sume 415,52 €.

10. O prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie rozhodoval tretí senát ústavného súdu v zložení Mojmir Mamojka (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský tak, ako to bolo vysvetlené v bode 9 odôvodnenia uznesenia č. k. III. ÚS 114/2019-20 z 19. novembra 2019. Vzhľadom na neprítomnosť predsedu tretieho senátu ústavného súdu Mojмира Mamojku pri meritórnom rozhodovaní o prijatej ústavnej sťažnosti bolo pri rozhodovaní vo veci samej potrebné uplatniť čl. III bod 1 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 (ďalej len „rozvrh práce“), podľa ktorého dočasné zastúpenie neprítomného predsedu senátu sa riadi pravidlom, že neprítomného predsedu tretieho senátu ústavného súdu zastupuje predseda druhého senátu ústavného súdu. Aplikujúc uvedené pravidlo spolu s čl. II bodom 4 rozvrhu práce (predsedom druhého

senátu ústavného súdu je sudca Ľuboš Szigeti), rozhodoval tretí senát ústavného súdu vo veci samej v zložení Ľuboš Szigeti (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský.

II.

Vyjadrenia okresného súdu a krajského súdu a ďalšie podania sťažovateľky

11. Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho podpredsedníčkou (poverenou zastupovaním predsedu okresného súdu), podaním sp. zn. Spr. 532/2019 z 28. januára 2020 doručeným ústavnému súdu 4. februára 2020 a krajský súd, zastúpený jeho predsedom, podaním sp. zn. 1 SprV 523/2019 z 18. decembra 2019.

11.1 Prílohou podania okresného súdu bolo vyjadrenie zákonnej sudkyne konajúcej vo veci, ktorá okrem prehľadu úkonov súdu a strán v napadnutom konaní realizovaných v období po právoplatnosti ostatného nálezu ústavného súdu vo svojom vyjadrení k veci uviedla:

„Súd prvého stupňa v danej veci, ako vyplýva aj z prehľadu úkonov, koná v primeraných lehotách, a to napriek tomu, že celková dĺžka konania sa javí neprimeraná.

Súd opakovane (podrobne to súd uviedol aj v predchádzajúcich vyjadreniach) podotýka, že v danej veci je dĺžka konania ovplyvnená predovšetkým postupom samotnej žalobkyne, ktorá opakovane preformulováva svoje nároky, predkladá ďalšie a ďalšie rozsiahle podania (30 až 50 rukou písaných strán, doplnené zvýrazňovačom, šípkami a rôznymi poznámkami pod čiarou a za okrajom), v ktorých chaoticky uvádza vety opisujúce skutkový stav, znenia rôznych zákonných ustanovení z Občianskeho zákonníka, Ústavy a ďalších osobitných zákonov a žalobné návrhy - uplatnené nároky. Zároveň predkladá opakovane množstvo rovnakých dôkazov, často nie celkom súvisiacich so žalovanými nárokmi (účtovné doklady, vlastné rozsiahle výpočty a prepočty). Po poučení súdu o možnosti požiadať o poskytnutie právnych služieb prostredníctvom CPP alebo zvolenia si advokáta, príp. iného vhodného zástupcu na zastupovanie, toto žalobkyňa odmieta.

Navyše niektoré podania, obsahujúce procesné návrhy (ďalšie nároky a návrhy na zmenu petitu žaloby), predložila žalobkyňa krátko pred pojednávaním, z ktorého dôvodu muselo byť pojednávanie odročené, nakoľko sa s týmto podaním nemala čas oboznámiť protistrana.

Na položené otázky zo strany Ústavného súdu si dovoľujem uviesť:

1/ skutková a právna zložitosť :

Predmetnú vec hodnotím ako zvlášť komplikovanú po skutkovej stránke a na naštudovanie z hľadiska prístupu samotnej žalobkyne, ktorá neustále mení a upravuje žalobný petit (viac ako 20 obsiahlych podaní.), žaluje množstvo rôznych nárokov (po opakovaných úpravách), mnohé skutkovo (aj právne) nesúvisiace, podania žalobkyne sú chaoticky formulované, rozsiahle, neprehľadné a nezrozumiteľné, obsahujúce veľké množstvo nepodstatných údajov, resp. nesprávnych (iných) oproti predloženým dokladom; pri ich čítaní sa stráca ich logická nadväznosť a často v spleti uvádzaných okolností a faktických údajov žalobkyňa menila (upresňovala, doplňala, rozširovala uplatňované nároky). Obsiahlosť spisu v tejto civilnej veci dokumentuje aj tá skutočnosť, že rozsudok zo dňa 19.04.2018 je v spise na čísle listu 1634. Pritom sa jedná o nároky v sumách 4,98 euro, 16,59 €, 32 €, ,,,, až max. cca 460 euro s príslušenstvom a doposiaľ bola úspešná v sume cca 430 euro s príslušenstvom (približne polovičný úspech vo veci). Vzhľadom k tomu aj ustálenie skutkového stavu, štúdium spisu (oboznámenie sa s dokazovaním, ktoré vykonávali predchádzajúci sudcovia), ako aj množstvo dôkazných prostriedkov, výrazným spôsobom sťažili posúdenie a rozhodnutie veci samej a aj následné písomné vypracovanie rozhodnutia. Podľa môjho názoru sama navrhovateľka, neustálymi zmätočnými podaniami, tak čiastočne prispela k vzniku prieťahov v konaní.

Po právnej stránke, keďže ide zväčša o nároky súvisiace s výkonom správy bytového domu, v ktorom žalobkyňa býva a uzatvorenou Zmluvou o výkone správy z 05.10.1999, ide o priemerne náročný spor.

...

3/ prekážky postupu podľa § 161 a nasl. CSP

Súd v danej veci nezistil prekážky postupu súdu podľa § 161 a nasl. Civilného sporového poriadku, resp. procesným postupom tieto v priebehu konania odstránil

(súd nepripustil zmenu petitu, ktorý nebol formulovaný určitým, nezameniteľným a zrozumiteľným spôsobom).

4/ prieťahy, ktoré podľa názoru súdu spôsobili sťažovateľka

Poukazujem na vyjadrenie v bode 1/, pripojené prílohy - vyjadrenia a rozsudok z 19.04.2018

5/ záver, či zistené prieťahy považujete za zbytočné prieťahy

Podľa môjho názoru v danej veci, ako vyplýva z prehľadu úkonov, nedošlo v sledovanom období k žiadnym prieťahom zo strany súdu; dĺžku konania nepriaznivo ovplyvňuje výlučne svojim postupom žalobkyňa. Za stavu, že súd atakuje množstvom neprehľadných podaní a následne opakovane podáva sťažnosť na Ústavnom súde SR na prieťahy v konaní, sa javí, že sťažovateľka zrejme považuje inštitút ústavnej sťažnosti na prieťahy, za stavu preťažených súdov, za efektívnejší nástroj na získanie finančného plnenia, ako samotnú civilnú žalobu, ktorou sa domáha omnoho menších finančných nárokov, navyše len z časti úspešne (doposiaľ bola úspešná v sume cca 430 euro s príslušenstvom). Poukazujem na vyjadrenie v bode 1/, pripojené vyjadrenia a rozsudok z 19.04.2018

6/ okolnosti, ktoré majú podľa Vášho názoru vplyv na prieťahy v konaní, okrem otázok zaťaženia sudcov a organizácie práce

Vyplývajú z predchádzajúcich odpovedí a pripojených listín (vyjadrenia a rozsudok z 19.04.2018. “

Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení zároveň uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej ústavnej sťažnosti.

11.2 Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti uviedol, že „dňa 10.12.2019 požiadal tunajší súd predsedu senátu JUDr. Juraja Považana o vyjadrenie k predmetným konaniam. JUDr. Juraj Považan vo svojom vyjadrení zo dňa 16.12.2019... uviedol, že právna vec vedená v odvolacom konaní na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 5Co/270/2015 bola tunajšiemu súdu predložená dňa 09.06.2015 a vec vedená pod sp. zn. 5Co/50/2019 bola tunajšiemu súdu predložená dňa 26.02.2019. Možnosť plynulého konania a rozhodnutia vo veci bola do značnej miery ovplyvnená jednak opakovanými skoršími personálnymi zmenami v senáte 5Co, ako aj s tým súvisiacim

vysokým stavom nevybavených vecí v súdnom oddelení ku dňu nápadu veci odvolaciemu súdu, ktorému sa napriek i skoršej snahe darí znižovať veci až v poslednom čase, vzhľadom na utlmenie počtu napádaných vecí v súvislosti s nadobudnutím účinnosti Civilného sporového poriadku od 1. júla 2016. Súčasne predmetnú vec (na rozdiel od sťažovateľky) považuje predseda senátu za skutkovo a právne zložitú, už len vzhľadom na druh a počet uplatnených nárokov v konaní. Vec bola zaradená na rozhodovanie, s predpokladom rozhodnutia v mesiaci január 2020.“.

Predseda krajského súdu zároveň oznámil, že „podľa ustanovenia § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, netrvá na ústnom prerokovaní veci pred Ústavným súdom Slovenskej republiky“.

12. K vyjadreniam okresného súdu a krajského súdu zaujala na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj právna zástupkyňa sťažovateľky, ktorá vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 12. februára 2020 uviedla:

«Pokiaľ ide o vyjadrenie zákonnej sudkyne..., ktoré tvorí prílohu vyjadrenia Okresného súdu Bratislava III..., tak z neho jednoznačne vyplýva, že ústavná sťažnosť bola podaná dôvodne, nakoľko potvrdzuje, že napadnuté konanie je poznačené prietahmi najmä z dôvodu neefektívnej činnosti súdu, celá argumentácia zákonnej sudkyne vôbec nezbavuje súd zodpovednosti za vzniknuté prietahy v konaní ako aj celkovú dĺžku konania.

V prehľade úkonov Okresného súdu Bratislava III chýbajú niektoré nehospodárne úkony súdu, najmä vytýčené a zrušené pojednávania z dôvodov na strane súdu (napr. zrušený termín pojednávania 14.12.2017, zrušený termín pojednávania dňa 08.03.2018).

Pokiaľ ide o tvrdenie konajúcej zákonnej sudkyne..., že dĺžka konania v danej veci je ovplyvnená predovšetkým postupom sťažovateľky v konaní..., konštatujem, že vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania (k dnešnému dňu viac ako 17 rokov) je vplyv postupu sťažovateľky zanedbateľný a nemôže ospravedlniť skutočnosť, že konanie nie je ani po 17 rokoch jeho trvania právoplatne skončené.

Avšak s poukazom na súdny spis ako aj vyjadrenie zákonnej sudkyne k ústavnej sťažnosti mám zato, že prietahy v predmetnom konaní na Okresnom súde Bratislava III boli jednoznačne zapríčinené nesprávnou organizáciou práce zákonného sudcu v napadnutej veci, nedokonalým poznaním obsahu samotnej podstaty veci, odbornou nepripravenosťou

na pojednávanie a najmä konanie bolo významne poznačené neodborným využitím času určeného na pojednávania a neodborným vedením jednotlivých pojednávanií bez náležitého zistenia procesne významných skutočností pre toto konanie a dokazovanie, keďže väčšina pojednávanií na súde prvého stupňa nemala žiadne reálne výsledky.

Argumenty zákonnej sudkyne, že prietáhy spôsobila sťažovateľka ako žalobkyňa v predmetnom súdnom konaní, keď preformulováva svoje nároky a predkladá ďalšie a ďalšie rozsiahle podania nemožno akceptovať. Zo strany súdu ide o jednoduché procesné rozhodnutia, navyiac využitie procesných prostriedkov žalobkyňou na uplatnenie svojich nárokov a oprávnených záujmov, ktoré v konaní urobila aj vzhľadom na skutočnosť, že ide o spotrebiteľský spor (vid'. ust. § 295 a § 296 C.s.p.) tiež vzhľadom na odôvodnenie rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave č.l. 1360 zo dňa 24.01.2017, nemožno pripísať na ťarchu účastníka konania.

Nie je pravdivé tvrdenie zákonnej sudkyne, že sťažovateľka odmietla požiadať o poskytnutie právnych služieb prostredníctvom Centra právnej pomoci. Sťažovateľka ako žalobkyňa o právnu pomoc v Centre právnej pomoci požiadala, ale právna pomoc jej nebola priznaná, ani s 20% účasťou na trovách právneho zastúpenia z dôvodu, že jej jediný príjem - starobný dôchodok o pár eur prekročil zákonnú podmienku - 1,6 násobok sumy životného minima.

Nie je možno súhlasiť ani s tvrdením zákonnej sudkyne, že ide o skutkovo komplikovanú vec, nakoľko mám zato, že skutkový stav nie je nejako významne komplikovaný, pokiaľ by bola zákonná sudkyňa odborne pripravená na pojednávania a náležite zistila procesne významné skutočnosti, a nedopúšťala sa omylov vo forme chybných rozhodnutí; vec mohla byť už dávno právoplatne skončená a sťažovateľka by nemusela mnohonásobne využiť inštitút ústavnej sťažnosti. V zmysle judikatúry ústavného súdu ako aj judikatúry ESLP zložitost' veci zbavuje súd zodpovednosti relatívne, ak trvá rozumnú dobu. „Žiadna zložitost' veci nemôže ospravedlniť 17-ročnú dĺžku konania (...)“ (III. ÚS 9/2000. Nález z 28.júna 2000). Podľa relevantnej judikatúry ESLP faktickú zložitost' veci nie je možné odôvodňovať ani obsahlosťou spisu k veci. Navyiac už v predchádzajúcich nálezoch v napadnutom konaní ústavný súd dospel k záveru, že rozhodovanie vo veciach výkonu správy v bytových domoch patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

Okresný súd Bratislava III nesie aj zodpovednosť za prieťahy spôsobené vydaním opakovane mylného, nekvalitného rozhodnutia (č.l. 1262) v dôsledku ktorého došlo k predĺženiu súdneho konania o obdobie, v ktorom sa rozhodovalo o odvolaní krajským súdom, keďže jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase, rozsudok súdu prvej inštancie č.l. 1262 bol v napadnutej časti zrušený a vrátený Okresnému súdu Bratislava III.

Pokiaľ zákonná sudkyňa argumentuje a tvrdí, že sťažovateľka podľa nej považuje inštitút ústavnej sťažnosti na prieťahy v konaní za efektívnejší nástroj na získanie finančného plnenia, ako samotnú civilnú žalobu, ktorou sa domáha omnoho menších finančných nárokov, podľa zákonnej sudkyne len sčasti úspešne (tvrdí to bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej), tak zdôrazňujeme, že ide o v poradí štvrtú sťažnosť na prieťahy v napadnutom konaní pred ústavným súdom; ak by Okresný súd Bratislava III sa riadil nálezmi ústavného súdu vydanými v napadnutom konaní a vo veci by konal efektívnejšie a zabezpečil taký procesný postup, ktorý by čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania, sťažovateľka nemusela tento inštitút použiť vôbec.

Sťažovateľka má záujem na odstránení právnej neistoty v jej záležitosti, ale je to práve postup súdu, ktorý sťažovateľke ako účastníčke konania nevie ani po 17 rokoch konania poskytnúť v jej záležitosti právnu istotu a opakovane je vo svojej veci odkázaná len na inštitút ústavnej sťažnosti. Mám zato, že sťažovateľka má právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov aj pri menších finančných nárokoch. Možno pre zákonnú sudkyňu, ako vyplýva z jej vyjadrenia ide o menšie čiastky, ale pre sťažovateľku ako starobnú dôchodkyňu s ťažkým zdravotným postihnutím a odkázanosťou na pomoc inej fyzickej osoby a na sociálnu službu, ktorej jediným príjmom je starobný dôchodok ide o významné čiastky, navyiac ktoré súvisia s jej bývaním.

Stanovisko Okresného súdu Bratislava III v danej veci len potvrdzuje, že porušenie sťažovateľkiných základných práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už nabralo takú intenzitu, že dochádza aj k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 ústavy, nakoľko v dnešnej dobe už akékoľvek rozhodnutie súdu nebude sťažovateľke poskytovať účinnú právnu ochranu.

Obranu Krajského súdu v Bratislave spočívajúcu tom, že možnosť plynulého konania a rozhodnutia bola ovplyvnená opakovanými personálnymi zmenami v senáte 5Co,

ako aj v pretrvávajúcom vysokom počte nevybavených vecí v súdnom oddelení ku dňu nápadu vecí odvolaciemu súdu, považujem za neakceptovateľnú. Vzhľadom na vysoký počet nevybavených vecí ako údajný objektívny dôvod vzniknutých prieťahov sa natíska logická otázka koľko iných 17 ročných vecí má Krajský súd v Bratislave nevybavených a nerozhodnutých a koľko iných ešte starších nevybavených vecí je potrebné na úkor tejto veci uprednostniť.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezavahuje štát zodpovednosti za zbytočné prieťahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka veľkého počtu nevybavených vecí, či námietka nedostatočného personálneho obsadenia tohto súdu nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Preto okolnosti uvedené predsedom Krajského súdu v Bratislave v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prieťahov sú neakceptovateľné.

Nie je možno súhlasiť ani s tvrdením predsedu Krajského súdu v Bratislave, že ide o skutkovo a právne zložitú vec. Treba zdôrazniť, že Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací spôsobil zbytočné prieťahy v konaní sp. zn. 5Co 270/2015 od 5.6.2015 do 24.01.2017, tj. od prvého napadnutia veci do jeho rozhodnutia o podaných odvolaniach, a v konaní sp. zn. 5Co 50/2019 od 26.02.2019 doteraz najmä svojou nečinnosťou. Podľa judikatúry ústavného súdu cit.: „zložitost' veci zbavuje súd zodpovednosti za pretrvávanie právnej neistoty účastníka vtedy, ak súd priebežne robí úkony prispievajúce k odstráneniu príčin zložitosti veci.“ (II. ÚS 41/97. Nález z 27. októbra 1997). Krajský súd v Bratislave však žiadne úkony prispievajúce k odstráneniu príčin údajnej zložitosti veci nerobil. Napokon ako už bolo vyššie uvedené ústavný súd už v predchádzajúcich nálezoch v napadnutom konaní dospel k záveru, že rozhodovanie vo veciach výkonu správy v bytových domoch, ktoré je predmetom napadnutého konania patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a preto vec nemožno považovať za zložitú aj keď je uplatňovaných viacero nárokov.»

12.1 Právna zástupkyňa sťažovateľky sa vo svojom stanovisku nevyjadrila k možnosti upustenia od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti, v ústavnej sťažnosti však sťažovateľka vyslovila súhlas „s *prejednaním tejto sťažnosti... na neverejnom zasadnutí bez účasti jej právneho zástupcu*“.

13. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

14. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

18. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

20. Sťažovateľka sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní, ako aj porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti ostatného nálezu ústavného súdu a postupom krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní.

21. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

22. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

23. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a to § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1 OSP, ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

24. Podľa čl. 17 CSP *„súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priesťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“* a podľa § 157 ods. 1 CSP *„súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“*.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti ostatného nálezu ústavného súdu a postupom krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní

25. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

26. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že konanie, predmetom ktorého sú nároky z porušenia zmluvy o výkone správy, síce tvorí bežnú a štandardnú agendu rozhodovania všeobecných súdov, teda nie je po právnej stránke zložitá, v okolnostiach prípadu sťažovateľky však vykazuje istý stupeň faktickej zložitosti. Tá je daná okolnosťami, na ktoré poukázala aj zákonná sudkyňa vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti, ktoré boli najmä dôsledkom toho, že sťažovateľka v napadnutom konaní nebola kvalifikovane právne zastúpená. Predmetom žaloby bolo desať samostatných nárokov, ktoré sťažovateľka opakovane menila a upresňovala. Podania sťažovateľky boli prevažne veľmi rozsiahle (čo preukazuje aj počet listov jednotlivých podaní), mnohokrát duplicitné a vyznačujúce sa značnou neurčitost'ou, nezrozumiteľnosťou, až zmätočnosťou, a to aj napriek splneniu poučovacej povinnosti okresným súdom. Ústavný súd však zároveň konštatuje, že ani faktickou či právnou zložitost'ou veci nie je možné ospravedlniť neúmernú dĺžku napadnutého konania.

27. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúvanom konaní, ústavný súd z obsahu súvisiaceho spisu zistil, že aj sťažovateľka prispela svojim správaním k doterajšej dĺžke napadnutého konania, na čo poukázal aj okresný súd. Na ťarchu sťažovateľky z pohľadu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní možno pripísať skutočnosť, že priebeh konania pred okresným súdom bol viackrát charakterizovaný využitím procesných dispozičných oprávnení sťažovateľky, ktoré na strane okresného súdu vyvolali povinnosť reagovať predpísaným spôsobom na tieto procesné návrhy. Išlo predovšetkým o početné návrhy na zmenu petitu žaloby (aj v častiach, o ktorých už súd právoplatne rozhodol), o návrhy na vykonanie dôkazov, o odvolanie sťažovateľky proti uzneseniu o nepripustení zmeny žaloby, ako aj početné sťažnosti a podnety sťažovateľky, ktorými namietala nezákonný postup okresného súdu, manipuláciu so spisom a ktoré boli aj dôvodom na odročenie nariadeného pojednávania. V prípade odvolania proti uzneseniu o nepripustení zmeny žaloby sťažovateľka aj napriek jeho neprípustnosti a povinnosti predložiť ho odvolaciemu súdu až po vydaní rozhodnutia vo veci samej (§ 375 CSP) sa opakovane v konaní dožadovala rozhodnutia o jej odvolaní.

28. Podľa právneho názoru ústavného súdu využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi na uplatňovanie a presadzovanie jeho práv v súdnom konaní môže

síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (m. m. I. ÚS 31/01). Zároveň dĺžku konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietahov v prípade, keď súd o procesných návrhoch sťažovateľa konal a rozhodoval bez zbytočných prietahov (napr. II. ÚS 41/00).

29. K plynulému priebehu napadnutého konania neprispel ani postup sťažovateľky, ktorá sa zo štyroch nariadených pojednávaní zúčastnila len dvoch a z neúčasti na ďalších dvoch pojednávaniach sa ani neospravedlnila. Uvedené skutočnosti nepochybne mali dopad na celkovú dĺžku trvania konania, na čo ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

30. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v napadnutom konaní, a to v období po právoplatnosti ostatného nálezú ústavného súdu, teda po 2. máji 2016.

31. Z predloženého súvisiaceho spisu okresného súdu vyplýva, že od 9. júna 2015 sa spis nachádzal na krajskom súde z dôvodu odvolaní podaných oboma procesnými stranami proti rozsudku okresného súdu z 28. októbra 2014. Dňa 1. decembra 2015 okresný súd požiadal krajský súd o zapožičanie spisu pre účel vyjadrenia sa k podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľky (vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. III. ÚS 542/2015). Z dôvodu prebiehajúceho konania o ústavnej sťažnosti sa spis okresného súdu nachádzal od 3. decembra 2015 najprv na okresnom súde a neskôr v období od 3. februára 2016 do 22. marca 2016 na ústavnom súde a krajskému súdu bol vrátený okresným súdom až 5. apríla 2016. Pojednávanie nariadené krajským súdom na 15. november 2016 sa neuskutočnilo a bolo odročené na 29. november 2016 z dôvodu podnetu na prešetrenie podvodu v nezákonnej činnosti okresného súdu podaného sťažovateľkou 3. novembra 2016 predsedovi krajského súdu. Dňa 29. novembra 2016 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré po vypočutí strán bolo krajským súdom odročené na neurčito. Dňa 5. decembra 2016 sťažovateľka doručila vyjadrenie vo veci (č. l. 1345 – 1356). O odvolaniach rozhodol krajský súd rozsudkom z 24. januára 2017, ktorým rozsudok súdu prvej inštancie

v napadnutej zamietajúcej časti týkajúcej sa povinnosti žalovaného zabezpečiť inštaláciu merača tepla a teplej vody, povinnosti zaplatiť istinu 31,99 € a sumu 5,90 € s príslušenstvom potvrdil a vo zvyšku zrušil a vec v zrušenom rozsahu vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Odvolanie žalovaného ako oneskorene podané odmietol. Odvolací súd uložil okresnému súdu vo veci opätovne vykonať znalecké dokazovanie v zmysle § 207 CSP a nasl., resp. súkromným znaleckým posudkom. Spis bol vrátený okresnému súdu 3. marca 2017. Okresný súd po vrátení veci na ďalšie konanie nariadil 9. marca 2017 pojednávanie na 4. máj 2017. Dňa 11. apríla 2017 sťažovateľka doručila návrh na vykonanie dokazovania, ktorý okresný súd 20. apríla 2017 zaslal protistrane na vyjadrenie. Žalovaný sa 3. mája 2017 vyjadril k návrhu sťažovateľky. Dňa 4. mája 2017 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sťažovateľka predložila zmenu (špecifikáciu) petitu žaloby (č. l. 1387 – 1400) a zároveň uviedla, že nenavrhuje žiadne znalecké dokazovanie, a to ani predložením súkromného znaleckého posudku. Okresný súd odročil pojednávanie na 26. september 2017 pre účel rozhodnutia o zmene petitu žaloby. Dňa 18. mája 2017 sťažovateľka predložila „*Upresnenie petitu č. 9/ v zápisnici súdu zo dňa 4.5.2017*“ a stanovisko k vyjadreniu žalovaného (č. l. 1401 – 1405). Sťažovateľka 5. septembra 2017 predložila dôkazy k nárokom uplatneným 4. mája 2017 (podanie spolu s listinnými dôkazmi na č. l. 1407 – 1431). Dňa 26. septembra 2017 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd krátkou cestou doručil žalovanému podania sťažovateľky a uznesením rozhodol o nepripustení zmeny žalobných petitov uvedených v jej podaniach. Okresný súd pojednávanie odročil na 14. december 2017 pre účel predloženia vyjadrenia žalovaného (v lehote 30 dní) k návrhom sťažovateľky na vykonanie dokazovania. Aj na samotnom pojednávaní sťažovateľka predložila dôkazy k uplatneným nárokom (č. l. 1438 – 1458). Dňa 9. októbra 2017 sa sťažovateľka odvolala proti uzneseniu okresného súdu o nepripustení zmeny žaloby. Dňa 27. októbra 2017 sa žalovaný vyjadril k návrhom sťažovateľky na vykonanie dôkazov. Dňa 1. decembra 2017 okresný súd zrušil termín pojednávania nariadeného na 14. december 2017 „*z dôvodu preťaženia súdneho oddelenia a predchádzajúcej PN sudcu*“ a určil nový termín na 25. január 2018. Dňa 20. decembra 2017 sťažovateľka urgovala na krajskom súde rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu o nepripustení zmeny žaloby. Dňa 8. januára 2018 sťažovateľka doručila námietky k vyjadreniu žalovaného (č. l. 1557 –

1562). Dňa 25. januára 2018 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktoré sa sťažovateľka nedostavila a svoju neprítomnosť neospravedlnila. Súd pojednával v jej neprítomnosti a následne odročil pojednávanie na 8. marec 2018 pre účel písomného vyjadrenia žalovaného k podaniu sťažovateľky z 8. januára 2018. Dňa 2. marca 2018 okresný súd zrušil nariadený termín pojednávania z dôvodu podanej sťažnosti sťažovateľky na zákonnú sudkyňu a predloženia spisu predsedovi okresného súdu. Zároveň určil nový termín pojednávania na 20. marec 2018. Dňa 20. marca 2018 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sa sťažovateľka nezúčastnila a svoju neprítomnosť neospravedlnila. Súd vyhlásil dokazovanie za skončené a odročil pojednávanie pre účel vyhlásenia rozsudku na 19. apríl 2018. Dňa 19. apríla 2018 okresný súd vyhlásil meritórny rozsudok, ktorým žalobu zamietol. Predseda okresného súdu na základe žiadosti zákonnej sudkyne opakovane rozhodol o predĺžení lehoty na vyhotovenie rozhodnutia do 20. augusta 2018 (osobné a zdravotné dôvody, skutková a právna zložitost' veci, plánovaná dovolenka, dlhodobá preťaženosť oddelenia). Dňa 21. augusta 2018 bol vyhotovený rozsudok zaslaný stranám sporu. Dňa 10. septembra 2018 sťažovateľka doručila odvolanie proti meritórnemu rozsudku (č. 1. 1652 – 1675). Dňa 24. septembra 2018 okresný súd zaslal odvolanie spolu s výzvou protistrane na vyjadrenie. Dňa 24. októbra 2018 sa žalovaný vyjadril k odvolaniu. Dňa 21. novembra 2018 okresný súd zaslal vyjadrenie žalovaného k odvolaniu sťažovateľke. Dňa 30. novembra 2018 sťažovateľka doručila vyjadrenie k stanovisku žalovaného. Dňa 1. februára 2019 okresný súd doručil protistrane vyjadrenie sťažovateľky z 30. novembra 2018. Dňa 7. februára 2019 bola okresnému súdu doručená „*Duplika žalovaného v odvolacom konaní*“. Dňa 25. februára 2019 okresný súd predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach sťažovateľky proti meritórnemu rozsudku a proti uzneseniu o nepripustení zmeny žaloby. Dňa 30. januára 2020 krajský súd rozhodol o odvolaniach sťažovateľky tak, že rozsudok okresného súdu z 19. apríla 2018 potvrdil a uznesenie okresného súdu z 26. septembra 2017 odmietol. Dňa 5. marca 2020 bol spis vrátený okresnému súdu, ktorý následne 9. marca 2020 zaslal odvolací rozsudok procesným stranám.

32. Z uvedeného prehľadu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní vyplýva, že okresný súd v relevantnom období, teda po vrátení veci odvolacím súdom 3. marca 2017,

konal vo veci v zásade plynulo, nariadil vo veci 4 pojednávania a na pojednávani konanom 26. septembra 2017 uznesením rozhodol o nepripustení zmeny žaloby a na ostatnom pojednávani 19. apríla 2018 vo veci rozhodol v poradí druhým meritórnym rozsudkom. Ďalší postup okresného súdu, ktorý súvisel s vyhotovením rozhodnutia, ako aj s úkonmi okresného súdu v rámci odvolacieho konania po podaní odvolania sťažovateľkou, však ústavný súd hodnotí ako zbytočné priet'ahy v konaní. Predovšetkým opakované vyhovenie žiadostiam o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozhodnutia, ktoré bolo procesným stranám expedované až po 4 mesiacoch od jeho vyhlásenia, nemožno v reštančnej veci hodnotiť inak, ako nerešpektovanie príkazu ústavného súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov. Opakované vyslovenie porušenia práv sťažovateľky postupom okresného súdu v napadnutom konaní v predošlých nálezoch ústavného súdu a jeho príkaz konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov totiž vyžadoval od okresného súdu, aby napadnutému konaniu venoval zvýšenú pozornosť, čo sa však v okolnostiach preskúmaného prípadu nestalo.

33. Ústavný súd konštatuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

34. O neefektívnej činnosti okresného súdu svedčí skutočnosť, že v poradí prvý rozsudok okresného súdu bol odvolacím súdom z časti zrušený a vrátený na ďalšie konanie z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu, ako aj z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti. Dôsledkom uvedenej neefektívnej činnosti okresného súdu bolo predĺženie napadnutého konania o dobu, počas ktorej krajský súd rozhodoval o dôvodne podanom odvolaní sťažovateľky.

35. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k priet'ahom, ktoré boli spôsobené nielen faktickou zložitosťou veci či správaním sťažovateľky, ale najmä neefektívnou činnosťou okresného súdu a jeho postupom

po vyhlásení v poradí druhého meritórneho rozsudku. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní v relevantnom období, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto nálezu.

36. Vo vzťahu k postupu krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní ústavný súd konštatuje, že v jeho postupe nevzhladol namietané porušenie označených práv sťažovateľky (bod 5 výroku nálezu). Odvolacie konanie vedené krajským súdom pod sp. zn. 5 Co 270/2015 začalo predložením veci krajskému súdu 9. júna 2015 a skončilo 24. januára 2017, keď krajský súd rozhodol o odvolaniach strán. Aj keď toto odvolacie konanie trvalo vyše 19 mesiacov, spis okresného súdu sa z dôvodu podania ústavnej sťažnosti sťažovateľkou nenachádzal v období od 3. decembra 2015 do 22. marca 2016 v dispozičnej sfére krajského súdu, čo nemožno pričítať na jeho ťarchu. Ústavný súd tiež poukazuje na skutočnosť, že pre sťažovateľkou podaný podnet predsedovi krajského súdu sa pojednávanie nariadené krajským súdom na 15. november 2016 neuskutočnilo a z tohto dôvodu bolo odročené. Ústavný súd na základe uvedeného zastáva názor, že iba samotná dĺžka predmetného odvolacieho konania sama osebe nebola takej povahy, aby len na jej základe bolo možné v okolnostiach danej veci vysloviť namietané porušenie práv sťažovateľky.

37. V súvislosti s v poradí druhým odvolacím konaním vedeným pod sp. zn. 5 Co 50/2019, ktoré trvalo od predloženia veci krajskému súdu 26. februára 2019 do rozhodnutia o odvolaniach sťažovateľky 30. januára 2020, teda 11 mesiacov, ústavný súd považoval dobu rozhodovania krajského súdu v tomto odvolacom konaní za primeranú a ústavne akceptovateľnú.

38. Pokiaľ sťažovateľka namieta nečinnosť krajského súdu spočívajúcu v tom, že zo strany krajského súdu nebol iniciovaný žiaden procesný úkon, ústavný súd dáva do pozornosti, že krajský súd vo veci koná ako súd odvolací, úlohou ktorého je posúdiť vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, preto krajský

súd spravidla nevykonáva vo veci procesné úkony (§ 213 OSP, § 383 a § 384 CSP) ani nie je povinný nariadiť pojednávanie (§ 214 OSP, § 385 CSP). To však (aj vzhľadom na predmet konania) nevyhnutne neznamená, že odvolací súd je v odvolacom konaní „úplne“ nečinný, ako to tvrdí sťažovateľka.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní

39. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m. m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

40. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy má kľúčové postavenie medzi právami ustanovenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy nazvanom „Právo na súdnu a inú právnu ochranu“ (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a jeho ochrana v zásade predchádza ochrane priznanej prostredníctvom ďalších základných práv ustanovených v tomto oddiele ústavy. Na základe vzájomnej súvzťažnosti medzi týmito základnými právami možno dospieť v konkrétnom prípade aj k záveru, podľa ktorého závažné porušenie niektorého zo základných práv ustanovených v čl. 46 až čl. 50 ústavy má za následok aj porušenie iného základného práva zaručeného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy. Osobitne tento záver podľa názoru ústavného súdu platí o potenciálnom porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a to vzhľadom na jeho spomínané kľúčové postavenie v tejto skupine základných práv, a preto ak napr. porušenie práva základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) prekročí takú intenzitu, že to signalizuje zo strany príslušného všeobecného súdu až odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, tak možno urobiť

záver o tom, že takýmto postupom súdu došlo, resp. dochádza aj k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

41. Vzhľadom na uvedené a berúc do úvahy doterajší priebeh napadnutého konania, ktoré bolo právoplatne skončené po viac ako 17 rokoch od jeho začatia, ústavný súd uzavrel, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré svojou intenzitou nadobudlo aj charakter porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu. Keďže ústavný súd v bodoch 36 a 37 tohto nálezu nedospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutých odvolacích konaniach, ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní nevyhoviel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

42. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

43. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

44. Vzhľadom na skutočnosť, že krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 50/2019 z 30. januára 2020 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, a teda vec je toho času právoplatne skončená, nepostupoval ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a neprikázal okresnému súdu ani krajskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov (bod 5 výroku nálezu).

45. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

46. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

47. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

48. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

49. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, čo odôvodnila doterajšou celkovou dĺžkou napadnutého konania a pretrvávajúcim stavom právnej neistoty, s poukazom na vysoký vek a nepriaznivý zdravotný stav sťažovateľky, ako aj význam konania pre sťažovateľku.

50. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

51. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia

nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

52. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie je ku dňu rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené. V rámci úvahy o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke ústavný súd zohľadnil tiež skutočnosť, že v predošlých nálezoch jej bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v celkovej sume 6 000 €, ktorú vzhľadom na predmet napadnutého konania a jeho význam pre sťažovateľku (sťažovateľka bola úspešná v konaní v sume približne 430 € s príslušenstvom, vo zvyšku bola jej žaloba právoplatne zamietnutá), ako aj konštatovanú faktickú zložitost' veci a zistený podiel sťažovateľky na zbytočných pried'ahoch považuje v kontexte 17 rokov trvajúceho konania za primerané finančné zadosťučinenie.

53. V okolnostiach danej veci preto ústavný súd považoval výrok o porušení základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru za dostatočnú ochranu jej práv a finančné zadosťučinenie jej nepriznal (bod 3 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

54. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

55. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom a ktoré sťažovateľka uplatnila v sume 415,52 €.

56. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (prevzatie a prípravu zastúpenia, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z.

o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v hodnote dvakrát po 163,33 €, teda 326,66 €, a dvakrát režijný paušál po 9,80 €, teda 19,60 €, vrátane dane z pridanej hodnoty v sume 69,26 €, keďže právna zástupkyňa sťažovateľky je platiteľom tejto dane. Keďže sťažovateľkou uplatnené trovy nepresahujú sumu vypočítanú podľa vyhlášky, ústavný súd priznal náhradu trov konania v ňou požadovanej sume 415,52 €.

57. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

58. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu